

Ἀριθ 1 καὶ 2.

Ἔτος Α'.

Ἐκδίδεται ἀπαξ ἡ δις
τοῦ μηνός τιμὴ συνδρο-
μῆς ἐντός τοῦ κράτους
κατ' ἔτος Δραχμ. 13

Καθ' ἑξαμηνίαν 6, 50
Διὰ τοὺς ἐκτός τοῦ
κράτους κατ' ἔτος 16
Καθ' ἑξαμηνίαν 8

1859

Ἐπιστάται τῆς συνδρο-
μῆς ἐντός τοῦ κράτους οἱ
Κ. Κ. Δημοδιδάκταλοι.

Ἐκτός τοῦ κράτους οἱ
Κ. Κ. Πρόξενοι τῆς Ἐλ.
Κυβερνήσεως.

Τιμὴ καταχωρήσεως δια-
τριβῶν φιλολογικῶν, Ἀγ-
γελιῶν, βιβλίων κτλ. ὅσα
ἀποβλέπουσι ἰδιαίτερον
συμφέρον λεπτὰ 10 ἀνά
εἶχον ἀπὸ ζοιχεῖα 50.

Ο ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚῆΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦῆΣ.

Πηγὴ καὶ ρίζα καλῆ καλλιέργειας τὸ νομίμου τυχεῖν παιδείας —
Μεγάλη τοι ῥοπή πρὸς ἀρετῆς κήσιν ἔστιν . . . . ἔθνη, καὶ
παιδεῖται, καὶ διδασκαλαὶ καὶ βίαι ἀγωγαὶ . . . .
Πλουτ-περὶ παιδῶν ἀγωγῆς.

Ἰανουαρίου 31.

ΠΡΟΑΓΓΕΛΙΑ.

Πᾶν ἐπάγγελμα, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ εἰς τὸ νὰ προαῖξῃ τὴν
βελτίωσιν καὶ αὐξήσιν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων, ὅσον καὶ
ἂν φθάσῃ εἰς τὴν τελειοποίησίν του, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν
ὑποτεθῇ ὅτι ἐπιδέχεται περισσοτέραν βελτίωσιν καὶ τελειο-
ποίησιν. Πρὸ πάντων δὲ νομίζω ταιούτων τὸ ἐπάγγελμα τὸ
περὶ προεκπαιδεύσεως τῆς νεολαίας, τὸ ὅποῖον ἂν καὶ ἤδη
ἐβελτιώθη ἰκανῶς παρ' ἡμῖν διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ δραστη-
ριότητος τοῦ διευθύνοντος νῦν τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, μολον-

τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι ἔχει εἰσέτι χρεῖαν πολλῆς εἰς πολλὰ βελτιώσεως.

Διὰ νὰ ἐμπορέσω ὁ ὑποραινόμενος νὰ συντελέσω εἰς τοῦτο καὶ νὰ συντρέξω τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τελειοποίησιν τῆς παιδαγωγικῆς καὶ διδασκαλικῆς ἐν γένει, ἀπεφάσιτα πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν, νὰ ἐπιχειρισθῶ τὴν ἔκδοσιν Περιοδικοῦ συγγράμματος, προτροπόμενος ὑπὸ πολλῶν πεπαιδευμένων, καὶ ἐνισχυόμενος ἰδίως εἰς τὸ ἔργον μου καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ διευθυντοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων. Τὸ περιοδικὸν τοῦτο σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ, θέλει ἐκδίδεσθαι ἀνὰ ἓν φύλλον τυπογραφικὸν δις τοῦ μηνὸς εἰς ὀγδόου μεγέθους σχῆμα, καὶ θέλει περιέχει.

α.) Τὴν παιδαγωγικὴν ἐν γένει ἀφορῶσαν τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδῶν.

β.) Τὴν διδασκαλικὴν ἰδίως, ἥγουν τὰς μεθόδους καὶ τοὺς τρόπους τοῦ διδάσκειν καὶ πᾶν ὅ,τι συντελεῖ πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν αὐτῶν.

γ.) Τὰ ἐκδιδόμενα βιβλία πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ τῶν δημοδιδασκάλων.

δ.) Τὰ διατάγματα καὶ τοὺς κανονισμοὺς τοὺς ἀφορῶντας τὴν δημοδιδασκαλίαν.

ε.) Ὅ,τι ἀποβλέπον τὴν αὐξήσιν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τὴν βελτίωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν διδασκόντων, εἶναι ὠφέλιμον νὰ γινώσκεται ὑπὸ τῶν γονέων καὶ τῶν διδασκάλων ἐν γένει. Τοιοῦτοτρόπως τὸ σύγγραμμα δὲν θέλει εἶσθαι ἰδίως χρήσιμον εἰς τοὺς δημοδιδασκάλους μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλους τοὺς φροντίζοντας περὶ ἐκπαιδεύσεως τῆς νεολαίας.

Διὰ νὰ εὐκολύνω δὲ εἰς πάντας τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ἐπι

φελῶς τοῦτου περιοδικοῦ συγγράμματος, ἐπροσδιώρισα τὴν τιμὴν αὐτοῦ πολλὰ μετρίαν· δηλ: 13 δραχμ. ἐτησίως διὰ τοὺς ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος· καὶ 16 διὰ τοὺς ἐκτὸς· τὸ δὲ ἥμισυ θέλει προπληρώνεσθαι καθ' ἑξαμηνίαν.

Ὁ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ θέλει ἔχει ἐνίοτε παράρτημα τοῦ αὐτοῦ σχήματος καὶ μεγέθους ὅχι ὀλιγώτερον ἐνὸς φύλλου τυπογραφικοῦ. Τοῦτο γινόμενον κατ' ἐφαρμογὴν τῆς διδασκαλικῆς θέλει περιέχει διάφορα ἠθικὰ, φυσικὰ, Γεωγραφικὰ, ἱστορικὰ, ἐθνογραφικὰ, μυθιστορικὰ, γραμματικὰ κ.λ. μαθήματα χρησιμα εἰς τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν. Ὅθεν τιμᾶται χωριστὰ πρὸς 15 λεπτά τὸ τυπογραφικὸν φύλλον (πλὴν τῶν ταχυδρομικῶν δικαιωμάτων) πληρωτέα μετὰ τὴν παραλαβὴν αὐτοῦ· καὶ ἐμπορεῖ ν' ἀποσπᾶται καὶ νὰ δίδεται εἰς τοὺς μαθητὰς χωριστὸν πρὸς ἀνάγνωσιν. Θέλει δ' ἔχει καὶ ἰδιαιτέραν ἐπιγραφὴν τὴν ἐξῆς: Ὁ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ.

Ἐπειδὴ ὁ κύριος σκοπὸς μου δὲν εἶναι νὰ ὠφελθῶ ἐκ τῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀλλὰ νὰ ὠφελῶ εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐκπαιδεύσεως ποριζόμενος μόνον τὰ πρὸς ἔκδοσιν ἀναγκαῖα ἐξόδα, διὰ τοῦτο ἐδιωρίσθη τὸ ὅλον τοῦ συγγράμματος εἰς τιμὴν μετρίαν, ὥστε καὶ πλούσιοι καὶ πένητες νὰ δύνανται νὰ τὸ ἀποκτώσιν.

Ἄμα συναχθῆ ἐκ τῆς συνδρομῆς ἡ ἀπαιτουμένη ποσότης εἰς ἀπάντησιν τῶν πρώτων ἐξόδων τῆς τυπώσεως, θέλω ἀρχίσει εὐθὺς τὴν ἔκδοσιν. Ἡ δ' ἐπιστάσις τῆς συνδρομῆς, καθὼς καὶ ἡ τῆς διανομῆς ἀνατίθεται εἰς τοὺς Κ. Κ. ἐπαρχ. δημοδιδασκάλους, οἵτινες θέλουσιν συνάξει ἀπὸ τοὺς λοιποὺς

τούς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν των δημοδιδασκίλους, τὰ χρήματα
καὶ ἐμβάζει αὐτὰ τακτικῶς διὰ πρώτων ἀσφαλῶν εὐκαιριῶν
εἰς τὸν ὑποφαινόμενον

Ἰλίας Χοιζοφίδης

Ε Ϊ Δ Θ Π Ο Ϊ Η Σ Ι Σ .

Πρό τινων μνηῶν προανηγγέθη ἡ ἔκδοσις τοῦ παρόντος
Περιοδικοῦ πονήματος· καὶ ἤδη, ἐνισχυθέντες διὰ τῆς συν-
δρομῆς ἱκανῶν φιλοκάλων καὶ φιλομαθῶν, ἀρχόμεθα τῆς
τακτικῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ κατὰ τὴν προαγγελίαν. Σκοπὸν
δ' ἔχει τὸ πῖνημα κυριώτατον τὴν προαγωγήν τῆς ἐθνικῆς
ἐκπαιδεύσεως, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διδασκτικῆς, τὴν τελειο-
ποίησιν τῆς παιδαγωγίας καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς ἐθνικῆς
ἀνατροφῆς. Ὅλοι οἱ ἐνασχολούμενοι εἰς τὸ ὑψηλόν, εἰς τὸ ἐν-
τιμον, εἰς τὸ κρινωφελέστατον ἔργον τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς
νεολαίας, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλουν ἀποδεχθῆ τὸ ἔργον
μας καὶ θέλουν μᾶς ἐνισχύσει εἰς αὐτό. Στοχαζόμεθα ὅτι θέ-
λουν ἐυχαιρηθῆ, διότι θέλουν εὐρίσκει εἰς τὸ παρὸν προχέι-
ρους τὰς ἀρχὰς καὶ τοῦ εὐμεθόδως διδάσκειν καὶ τοῦ ὀρθῶς
ἀνατρέφειν τοὺς παῖδας. Ἡ ὀρθὴ καὶ εὐμέθοδος διδασκαλίᾳ,
οὔσα ἐν τῶν μέσων τῆς ὀρθῆς ἀνατροφῆς, πρέπει νὰ ἦναι
σύμφωνος μὲ ταύτην. καὶ αἱ δύο δὲ πρέπει νὰ συνδεδεῦσιν
ἀδιαχώριστοι· εἰδεμῆ, δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζεται πολὺς καρ-
πὸς ἢ μέγα ὄφελος εἰς τὴν κοινωνίαν.

Αἱ πηγαὶ ἐκ τῶν ὁποίων θέλομεν ἀρῦεσθαι τὰ περὶ παιδαγωγί-

κῆς, θέλουν εἶσθαι ὡς πρὸς τὴν θεωρίαν συγγράμματα Γερμανι-
κὰ καὶ Γαλλικὰ, περιοδικὰ ἢ μὴ, περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως
πραγματευόμενα· ὡς πρὸς τὴν πράξιν δὲ, ἡ κατάλληλος ἐφαρ-
μογὴ αὐτῶν τῶν θεωριῶν καὶ ἡ πείρα εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς
ἐθνικὴν ἐκπαίδευσιν.

Θέλουν νομίσει ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς οἱ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ
παρόντος πονήματος συνεργαζόμενοι, ἂν τὸ ἔργον των συν-
τελέσῃ εἰς τὸν ἀυξήσῃσι τὰς γνώσεις· των ἐκεῖνοι, οἵτινες αἰ-
σθάνονται τὴν ἀνάγκην τῆς τοιαύτης αὐξήσεως· οἱ δὲ μὴ
ἔχοντες χρεῖαν τούτου, ἂν λάβωσιν ἀφορμὴν νὰ ἐπισήσῃσι
τὴν προσοχὴν καὶ νὰ συνεργήσῃσι τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν
βελτίωσιν καὶ τελειοποίησιν τῆς ἐθνικῆς ἀνατροφῆς.

I. Π.

Π Ε Ρ Ϊ Π Λ Ι Δ Α Γ Ω Γ Ι Κ Ἡ Σ

'Αντικείμενον τῆς 'Ανατροφῆς καὶ Παιδαγωγίας.

Ἡ ἀνατροφή σκοπὸν ἔχει τὴν συστηματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν
δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου ἰδίως ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ μέ-
χρι τῆς νεανικῆς του ἡλικίας, κατὰ τινὰς ἀρχὰς καταλλή-
λους. Τὸ ἄθροισμα δὲ τῶν ἀρχῶν τούτων καὶ τῶν μέσων
τῶν πρὸς ἀνατροφήν λέγεται παιδαγωγικὴ ἤτις, ὅταν μὲν
σοχάζεται τὰς ἀρχὰς, κατὰ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ γίνε-
ται ἡ ἀνατροφή, εἶναι ἐπισήμη· ὅταν δὲ δεικνύῃ τὰ μέσα
τὰ πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῆς τῆς ἀνατροφῆς, εἶναι τέχνη, καὶ
τότε λέγεται Παιδαγωγία.

Μέρος τῆς ἀνατροφῆς οὐσιωδέστατον, ἢ μάλλον εἰπεῖν ἐν τῶν πρὸς ἀνατροπῆν οὐσιωδεστάτων μέσων εἶναι καὶ ἡ παιδεία, δι' ἧς ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾷ γνώσεις, ἐπιστήμας καὶ τέχνας παρ' ἄλλων διδασκόμενος. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ διδασκαλία ἔχει τινὰς κανόνας, κατὰ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ γίνεται πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν λογικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου· αὐτοὺς δὲ τοὺς κανόνας σοχάζεται ἡ λεγομένη διδασκαλική, τῆς ὁποίας μέρος οὐσιώδες εἶναι καὶ αἱ μέθοδοι, ἧγουν οἱ κατακλληλότεροι τρόποι· εἰς τὸ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ἐπιτυχίαν καὶ εὐστοχίαν τοῦ διδάσκειν.

Ὁ εἰς τὰ σχολεῖα φοιτῶν δὲν πρέπει νὰ εὐρίσκη μόνον ἐν μέρος ἀνατροφῆς· δηλ: μόνον τὴν διδασκαλίαν τῶν γραμμάτων. Οἱ παῖδες, συγχάζοντες καθ' ἡμέραν εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ εἰς αὐτὸ διατρίβοντες τὸν πλειότερον καιρὸν, ἔχουσιν ἀνάγκην ν' ἀναπτύσσωσιν ὅλας τὰς δυνάμεις, ν' ἀποκτώσι τὰς γνώσεις καὶ τὰς ἐξέεις, αἱ ὁποῖαι μέλλουν νὰ τοῖς χρησιμεύωσι διὰ νὰ ζήσωσι καλῶς εἰς τὴν τάξιν τῆς κοινωνίας, εἰς τὴν ὁποίαν αἱ περιστάσεις τοῦ βίου ἤθελον τοὺς θέσει. Ἐπομένως ἡ διδασκαλία πρέπει νὰ συνδεύηται μὲ τὴν ἀνατροπῆν, καὶ ὁ διδάσκαλος χρεωσθεῖ νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν ὄχι μόνον τὰς μεθόδους τοῦ διδάσκειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς κανόνας τῆς παιδαγωγικῆς.

Ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη παρὰ τῆς Θεῆας προνοίας, ἐπροικίσθη μὲ αἴσθησιν καὶ θέλησιν ἢ μὲ δυνάμεις φυσικὰς, λογικὰς καὶ ἠθικὰς, τὰς ὁποίας ἀναπτύσσει καὶ τελειοποιεῖ εἰς τὴν μετὰ τῶν ὁμοίων του κοινωνίαν πρὸς συντήρησιν καὶ εὐδαι-

μονίαν του. Τὰ ὅσα ἔχει διανοητικὰ προτερήματα, αἱ ἀδυναμίαι καὶ αἱ ἀσθένειαι του, αἱ ἀνάγκαι πρὸς υπεράσπισιν καὶ συντήρησιν τῆς ἰδίας του ζωῆς, ἀποδεικνύουσιν ὅτι δὲν δύναται νὰ υπάρξῃ χωρὶς τῆς μετὰ τῶν ὁμοίων του κοινωνίας· ὅθεν λέγεται καὶ φύσει κοινωνικός. Ἀλλ' ἡ κοινωνία ὅσα κατὰ τινα τάξιν ἢ κανόνα ἐνωσις πολλῶν ἀνθρώπων, συνδεομένων διὰ τῶν αὐτῶν συμφερόντων, χρεωσθεῖ νὰ ἐπαυξάνῃ τὰ τῆς ἐνώσεως καὶ εὐταξίας, καὶ ν' ἀποπνίγῃ πᾶν σπέρμα διχονοίας καὶ ἀταξίας. Ὅλα τὰ μέλη αὐτῆς πρέπει νὰ γνωρίζωσι, τὸν σκοπὸν καὶ νὰ θέλωσι καὶ νὰ συμπράττωσιν εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν τῆς κοινωνίας, ὅστις εἶναι ἡ κοινὴ συντήρησις καὶ εὐτυχία. Αἱ Κυβερνήσεις καὶ οἱ νόμοι μόνον δὲν ἰσχύουσιν ἀποπνίξωσι τὰ τῆς ἀταξίας σπέρματα, οὐδὲ νὰ ἐμποιήσωσι τὴν θέλησιν καὶ πρᾶξιν τοῦ κοινου συμφερόντος, διότι αὐταὶ ἀποκτῶνται διὰ τῆς κοινῆς καὶ ἀλληλοδιადόχου ἀναπτύξεως ὅλων ἐπίσης τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ δὲ ἀνάπτυξις αὕτη χωρὶς τῆς παρ' ἄλλων ἐμπειροτέρων ὁδηγίας καὶ διδασκαλίας, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ εἰμὴ βραδέως καὶ ἀτελῶς. Ἀλλ' ἡ κοινωνία ἔχει συμφέρον νὰ φροντίξῃ διὰ τῆς ἀνατροφῆς περὶ τῆς ταχυτέρας καὶ τελειοτέρας ἀναπτύξεως τῶν δυνάμεων τῶν μελῶν τῆς πρὸς ἀπόλαυσιν πλειοτέρας εὐτυχίας.

Ἡ ἀνατροπὴ ἄρα καὶ ἡ διδασκαλία ἔχουσιν ἀντικείμενον τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι δὲ αἱ δυνάμεις αὗται τριῶν εἰδῶν· φυσικαί, διανοητικαὶ ἢ λογικαί, καὶ ἠθικαί. Τὰς πρώτας ἔχει ὁ ἄνθρωπος κοινὰς μὲ τὰ ζῶα, αἱ ὁποῖαι συνίστανται εἰς τὴν χρῆσιν τῶν διαφόρων ὀργάνων τοῦ σώματος· αἱ δὲ δεύτεραι ἀνήκουσιν εἰς τὴν ψυχὴν, εἰς τὴν

αὐτὸν καὶ ἀθάνατον, ἐκείνην οὐσίαν τὴν ἐμψυχόνουσαν τὸ ἀνθρώπινον σῶμα. Ἄλλ' ἡ ψυχὴ αὕτη, ἥτις διανοεῖται, σκέπτεται καὶ ἐνεργεῖ, ἔχει καὶ θέλησιν αὐτοπροαίρετον· δι' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ διακρίνη καὶ νὰ ἐκλέγῃ τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακὸν, τὸ δίκαιον ἀπὸ τὸ ἀδίκον, καὶ δι' αὐτὴν καταστῆναι ὑπεύθυνος τῶν πράξεων τοῦ ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Εἰς τοῦτο δὲ συνίσταται καὶ ἡ ἠθικότης αὐτοῦ, καὶ ἐκ τούτου πηγάζουσι καὶ αἱ ἠθικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις. Ἐκ τούτων ἄρα συνάγεται, ὅτι ἡ ἀνατροφή εἶναι ὀρθὴ καὶ τελειότερα καὶ χρήσιμος πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς κοινωνίας, ὅταν περιλαμβάνῃ τὴν τελείαν καὶ ἀρμονικὴν ἀνάπτυξιν ἐπίσης καὶ τῶν τριπλῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου.

Εἶναι δὲ διττὴ ἡ ἀνατροφή, οἰκιακὴ καὶ δημοσίαι· καὶ ἡ μὲν οἰκιακὴ γίνεται κατ' οἶκον ὑπὸ τῶν γονέων καὶ συγγενῶν· ἡ δὲ δημοσία, εἰς τὰ σχολεῖα. Ἡ πρώτη ἀρμόζει κυρίως εἰς τὰς κόρας καὶ εἰς τὰ νήπια, μέχρι τοῦ 5 ἢ 6 ἔτους τῆς ἡλικίας των. Ἄλλ' αὕτη εἶναι περιορισμένη καὶ ἀτελής, διότι οἱ πολλοὶ τῶν γονέων δὲν ἔχουσι τὴν ἀπαιτουμένην παιδείαν οὐδὲ τοὺς τρόπους διὰ νὰ δώσωσι τὴν ἀναγκαίαν ἀνατροφήν εἰς τὰ τέκνα των ἢ ἀφ' ἑαυτῶν, ἢ διὰ παιδαγωγῶν ἐπιτηδείων. Μένει λοιπὸν ὡς τελειότερα καὶ ἐπωφελεστέρα ἡ δημοσία ἀνατροφή ἢ εἰς τὰ σχολεῖα γινομένη. Ἀλλὰ διὰ τὴν καὶ αὕτη τελεία καὶ τῷ ὄντι ὠφέλιμος, δὲν πρέπει νὰ περιορίζεται εἰς μόνην τὴν διδακτικὴν, ἥτις εἶναι ἕν μέρος ἢ μέσον τῆς ἀνατροφῆς, ἀλλὰ νὰ περιλαμβάνῃ τελείαν τὴν ἀνατροφήν, ἧγουν τὴν παιδαγωγικὴν. Ἐπομένως ὁ διδά-

σκάλος θελεῖ εἶσθαι (καὶ ἦτο καλῆτερον νὰ ὀνομάζεται) Παιδαγωγός (*).

Ὁ Παιδαγωγὸς ἐπιφορτίζεται τὰ ὑψηλότατα καὶ σημαντικώτατα χρέη τῆς κοινωνίας παρὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ παρὰ τῶν γονέων ἐμπιστευόμενος. Αὐμβάνει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν τοῦ νήπια, ἀθῶα, ἄγνωθα, ἄκακα, καὶ ἀπαλά, τὰ ὅποια αὐτὸς ἔχει νὰ πλάσῃ ὡς ζύμην· νὰ ἐντυπώσῃ εἰς τὸν νοῦν των ὀρθὰς ἰδέας περὶ πάντων, διευθετίζων τὰς ἐπιθυμίας των εἰς τὴν αἴσθησιν καὶ θέλησιν τοῦ καλοῦ, καὶ διευθύνων τὰς ἐξείς των πρὸς πρᾶξιν αὐτοῦ. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἐμποροῦν νὰ μορφωθῶσιν ἄνθρωποι κοινωνικοὶ, πολῖται φωτισμένοι, τίμιοι, χρησθήεις, γνωρίζοντες τὰ κοινωνικὰ των καθήκοντα καὶ δίκαια, φιλήσυχοι, καὶ φιλοτεχνικοὶ, ἐξέυροντες καὶ δυνάμενοι νὰ ἐργάζωνται πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον καλῶς καὶ ἐντίμως, καὶ νὰ συνεργῶσι κοινῶς πρὸς τὴν κοινὴν εὐτυχίαν τῆς κοινωνίας. Διὰ ταῦτα θεωροῦσα καὶ ἡ Κυβέρνησις τὸ ἐπάγγελμα τῶν διδασκάλων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως μέγα καὶ σημαντι-

(*) Κοινῶς ὀνομάζονται παιδαγωγοὶ οἱ γραμματισταὶ ἢ γραμματοδιδάσκαλοι, οἱ διδάσκοντες τὰ κοινὰ λεγόμενα γράμματα, οἵτινες κατὰ δυστυχίαν εἶναι οὐ μαθήσονται καὶ βαναισώτατοι τῶν ἀνθρώπων, εὐρόντες πρόχειρον πόρον αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα. Διότι, ἅμα δυσθῶσι νὰ λέγωσιν ὡς ψιττακοὶ ἐκ γῆθους τὰ ὀκτωηχοφάλτηρα, γίνονται παιδαγωγοὶ καὶ διδάσκουσι τὰ παιδία νὰ ψιττακίζωσιν ἐκ γῆθους αὐτὰ τὰ ὀκτωηχοφάλτηρα, ἀφ' οὗ τὰ κάμουν νὰ καταδαπανήσωσι. 4—5 ἔτη τοῦ κολυτιμοτάτου καιροῦ τῆς ἡλικίας των, κατὰ τὴν ὅποιαν ἔχουν τὴν δεκτικότητα ν' ἀποκτήσωσι πολλὰς καὶ διαφόρους γνώσεις ἀρελιματάτας εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ν' ἀναπτύξωσι τὰς δυνάμεις αὐτῶν πρὸς τὴν ἠθικῶν των ἀικμόρφωσιν.

κάτατον, ἔκανόνισε διὰ νόμου ὅποιας χρεωσοῦν νὰ ἔχωσι γνώσεις καὶ ἠθικὴν διαγωγὴν οἱ μέλλοντες νὰ μετέλθωσιν αὐτὸ, καὶ ἐπεφύλαξεν εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ τοὺς διορίζη αὐτὴ ἀπ' εὐθείας, ὡς καὶ τοὺς λοιποὺς δήμοσιους ὑπαλλήλους.

Ὁδημοδιάσκαλος λοιπὸν συνκισθανόμενος, τὸ ὅποιον ἀναδέχεται μέγα καὶ ἔντιμον ἔργον τοῦ δημοσίου παιδαγωγοῦ, χρεωθεῖ νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν ὅχι τὴν διδασκαλίαν ἀπλῶς τῶν γνώσεων, ἀλλὰ τὴν ἀνατροφὴν, δηλ.: τὴν τελείαν καὶ ἴσην ἀνάπτυξιν τῶν τριπλῶν δυνάμεων τῶν μαθητῶν του ἐπομέως τὸ ἔργον του πρέπει νὰ περιλαμβάνη: α) τὴν σωματικὴν ἢ φυσικὴν ἀνατροφὴν τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἡγοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σωματικῶν δυνάμεων καὶ τὴν υγίαν καὶ εὐρωσίαν τοῦ σώματος· β) τὴν ψυχικὴν ἀνατροφὴν αὐτὴ δὲ περιλαμβάνει: α) τὴν λογικὴν ἢ δικαιοδικὴν ἀνατροφὴν, ἥτις ἀποβλέπει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διανοητικῶν δυνάμεων διὰ τῆς ἀποκτήσεως τῶν ωφελίμων εἰς τὸν βίον γνώσεων καὶ τὴν μόρφωσιν τῆς ὀρθῆς κρίσεως· β) τὴν αἰσθηματικὴν ἀνατροφὴν, ἥτις ἀναπτύσσει τὴν αἴσθησιν τοῦ καλοῦ, τοῦ δικαίου, τοῦ ὀσίου. γ) τὴν ἠθικὴν, ἢ τὴν σθητικὴν ἀνατροφὴν, ἥτις καταρτίζει τὰς κλίσεις καὶ ἐπιθυμίας, καὶ διευθετίζει τὴν θέλησιν.

Ταῦτα δὲ, τὰ ὅποια εἶπομεν θεωροῦντες τὴν σοικειώδη προπαιδείαν, πρέπει νὰ ἐφαρμοζῶνται καὶ εἰς τὴν ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν τῶν παιδῶν. Καὶ τῶν εἰς ἀνώτερα σχολεῖα μεταβακινόντων ἢ ἀνατροφὴ πρέπει παρομοίως νὰ σκοπεύη τὴν σύγχρονον ἀνάπτυξιν τῶν τριπλῶν δυνάμεων· εἰς δὲ τὰ τῆς παιδείας μόνον πρέπει νὰ ἔχη διαφορὰν, ὥς ἐκαστος τῶν διδασκόμενων νὰ ἀποκτῆ καὶ τὰς πρὸς τινὰ σκοπὸν (ἴδιον ὡς

πρὸς αὐτὸν) ἀναγκαίως γνώσεις. Ἄς ἐξηγηθῶμεν εὐκρινεστέρᾳ ἑκάστη κοινωνία ἢ πολιτεία συγκροτεῖται ἀπὸ ἀνθρώπων διαφόρων τάξεων καὶ καταστάσεων, αἱ ὅποια· εἰς τὰς εὐνομούμενας πολιτείας συμποσοῦνται εἰς τρεῖς ἢ τέσσαρες. Ἡ δὲ κοινὴ εὐταξία, ἡ ἡσυχία, ἡ εὐπορία, καὶ ἡ μερικὴ εὐτυχία ἐκάστου, καθὼς καὶ ἡ κοινὴ πάσης κοινωνίας κρέμαται ἀπὸ τὴν κοινὴν ἀνατροφὴν ὅλων τῶν τάξεων τῆς κοινωνίας, καὶ ἀπὸ τὴν κατάλληλον ἐκπαίδευσιν ἐκάστου ἀτόμου αὐτῶν τῶν τάξεων πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἀναγκαίων ἰδίως εἰς ἐκάστην γνώσεων. Κατάλληλον δὲ παιδεῖαν λέγω ἐκείνην, διὰ τῆς ὁποίας ἐκάστης τάξεως πολίτης ἀποκτῆ τὰς γνώσεις τὰς ἀναγκαίως εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ ἐκτελέῃ ὅλα τὰ καθήκοντά του, καὶ εἰς τὸ νὰ πορίζεται τὰ πρὸς συντήρησιν του μέσα μετερχόμενος καλῶς καὶ ἐπωφελῶς εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν ἔντι, τὸ ὅποιον ἐναγκαλιζέται, ἐπιτήδευμα. Ἡ προπαιδεία, ἔχουσα ἀντικείμενον τὴν μάθησιν τῶν κοινῶς ἀναγκαιῶν εἰς ὅλους γνώσεων, δύναται σχεδὸν νὰ ἦναι καὶ ἡ αὐτὴ δι' ὅλους· ἄμα δὲ ἀρχίση ἢ μετὰ τὰς προπαιδευτικὰς γνώσεις λοιπὴ σειρά, δὲν δύναται νὰ ἦναι ἡ αὐτὴ δι' ὅλους, ἀλλὰ διάφορος πρὸς τὸν σκοπὸν ἐκάστης τάξεως τῶν ἐκπαιδευομένων ἀρμοζομένη. Ἄν, ὁ μέλλον νὰ γένη γεωργὸς ἢ τεχνίτης, ἀρχίξῃ νὰ σπουδάζῃ εἰς τὰ ἑλληνικὰ, φερ' εἰπεῖν, σχολεῖα τὰς αὐτὰς ἐξ ἴσου γνώσεις, τὰς ὅποιας καὶ ὁ μέλλον νὰ γένη ἰατρὸς, ἢ νομικὸς, καταδαπανᾷ ὁ πρῶτος ματαίως τὸν καιρὸν τοῦ διὰ νὰ μάθῃ γνώσεις, τὰς ὅποιας μετ' ὀλίγον θέλει λησμονήσῃ ὡς ἀχρήστους εἰς τὴν ὅποιον μέλλει μὲ τὰ ταῦτα νὰ ἐναγκαλισθῇ τέχνην. Τοιαύτη βέβαια διδασκαλία, γινομένη ἀσκόπως, καταντᾷ καὶ

ἀνωφελές· εἷς τινὰς δὲ περιπτώσεις καὶ ἐπιζήμιος εἰς τὴν κοινωσίαν· διότι, ἂν ὁ ἀσκόπως ἐκπαιδευόμενος καὶ φθάσας εἰς ἡλικίαν καὶ εἰς ἓνα τινὰ βαθμὸν γνώσεων, δὲν ἔχη τοὺς τρόπους νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν σπουδὴν, ἕως ν' ἀποκτήσῃ τὰς γνώσεις τὰς ἀναγκαίας εἰς τὸ νὰ ἐναγκαλισθῇ ἐν τι ἐπιτήδευμα ἐκ τῶν ἀνωτέρων καὶ ὑψηλῶν τῆς κοινωσίας, ὁ τοιοῦτος ὡς μὴ μαθὼν ἐν καιρῷ καὶ μὴ δυνάμενος νὰ μετέλθῃ μηδὲ κάμμειαν τέχνην, ἅμα ἀνδρωθῇ, τρέπεται ἐξ ἀνάγκης εἰς ὀκνηρίαν, εἰς πολυπραγμοσύνας καὶ ραδιουργίας, γινόμενος βάρος τῆς κοινωσίας, εἰς τὴν εὐτυλίαν τῆς ὁποίας δὲν ἔχει τίποτε νὰ συνεισφέρῃ ἐκ τῆς ἐργασίας του· ἀλλὰ μάλιστα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῶν ἄλλων ἀπαιτεῖ αὐτὸς ν' ἀπολαμβάνῃ ἔτοιμα. Τοιαύτη παιδεία ἀσκόπος γεννᾷ τοὺς οἰηματίας ἢ ἡμιμαθεῖς, οὔτινες ἕως τέλους καταπτῶσι δυσχυεῖς, ἢ μάστιγες τρομεραὶ τῆς ἀνθρωπότητος μὲ τὰς κακίας των.

Τὴν κατάλληλον ἐκπαιδεύσιν εὐρόντες οἱ φωτισμένοι λαοὶ ὡς μόνον μέσον καὶ πηγὴν εὐτυχίας, διαιροῦσι καὶ αὐτὰ τὰ προπαιδευτικὰ σχολεῖα εἰς δύο βαθμοὺς. Εἰς ἕκαστον δ' ἐξ αὐτῶν οἱ μαθητευόμενοι, ἀρ' οὗ διδάσκονται τὰς κοινὰς εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων προκαταρκτικὰς γνώσεις, μαθάνουσιν ἰδίως καὶ τὰς εἰδικὰς, ἐκεῖνας δηλ. αἱ ὁποῖαι εἶναι χρήσιμοι εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν τάξιν καὶ εἰς τὸ ὁποῖον μέλλουν νὰ ἐναγκαλισθῶσιν ἐπάγγελμα.

(ἀκολουθεῖ)

Εἰσαγωγή ἐκ τῆς γενικῆς παιδαγωγίας
ἐν περιήψει, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται

Κεφάλαια αὐτῆς·

Α'. Ὅτι ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς παιδαγωγίας. β'. ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει ν' ἀνατραφῇ καὶ νὰ διδαχθῇ. γ'. τί εἶναι γενικὴ ἀνατροφή καὶ διδασκαλία καὶ τί μερικὴ. διαίρεσις αὐτῶν διὰ τὰς ἡλικίας. δ'. πόθεν πορίζονται τὰ γενικὰ ἀξιώματα τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς διδασκαλίας. ε'. ὁποῖα παιδαγωγικὰ καὶ διδακτικὰ συγγράμματα ἔχομεν εἰς τὴν γλῶσσάν μας, καὶ ὁποῖα θεωροῦνται ὡς σπουδαιότατα. ς'. τί εἶναι ἡ παιδαγωγία, καὶ ὁποῖα τὰ γενικὰ ἀξιώματα αὐτῆς. ζ', ὁποῖα ἡ ἰδέα καὶ ἡ ἀξία τῆς παιδαγωγίας καὶ διδασκαλίας, ἠ'. ὅτι ἡ παιδαγωγία περιορίζεται εἰς τὴν διεύθυνσιν καὶ τελειοποιησιμότητα τῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν δυνάμεων, καὶ εἰς τὸ νὰ προλαμβάνῃ ὅ,τι ἤθελεν

ἐμποδίζη αὐτάς. θ'. ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς εἶναι ὁ τρέφειμος μὲ τὴν δύναμιν τοῦ τελειοποιεῖσθαι, καὶ τὸ νὰ πλησιάσῃ ὁ ἴδιος ὡς ἔγγιστα εἰς τὸ παντέλειον ὄν. ι'. ἀκριβέστερα ἀνάπτυξις τῶν σκοπῶν τῆς. ια'. τὰ κυριώτερα ἀξιώματα ἐκάστης ἀγωγῆς εἶναι τέσσαρα. ιβ'. ἡ ἀγωγή διαιρεῖται ἀναφερομένη ὡς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς. ιγ'. ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ καταγραφῶσι γενικοὶ κανόνες τῆς παιδαγωγικῆς. ιδ'. ὁποῖαν ἰδέαν ἔχομεν περὶ παιδαγωγικῆς καὶ ὁποῖαν περὶ παιδαγωγίας καὶ ἀγωγῆς ἢ ἀνατροφῆς, ὁποῖαν περὶ τοῦ παιδαγωγικοῦ καὶ ὁποῖαν περὶ τοῦ θεωρητικοῦ παιδαγωγοῦ καὶ τοῦ πρακτικοῦ. ιε'. ὁποῖα ἢ ἀμοιβαία τῶν σχέσις. ις'. ὁποῖαν ἀξίαν ἔχει ἡ θεωρία τῆς παιδαγωγίας καὶ ἀγωγῆς. ιζ'. εὐρέθησάν τινες ν' ἀμφιβάλλωσιν εἰς τὴν ἀξίαν τῶν παιδαγωγικῶν θεωριῶν, ὁμοίως καὶ ἂν ἦναι δυ-

νατὸν νὰ συγγραφῇ γενικὴ θεωρία τῆς παιδαγωγικῆς. ιη'. ὅτι ἔτι μᾶλλον ἀμφιβαλλὸν αὐτοὶ ἀπὸ τὰ μικρὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀγωγῆς. ιθ'. ἀπόδειξις ὅτι ἡ ἀρίστη ἀγωγή σχετικῶς πολλάκις ἀποτυγχάνει. κ'. κατηγορίαι τῆς καλουμένης νεολογικῆς παιδαγωγικῆς, καὶ ἐξέτασις καὶ ὑπεράσπισις τῆς ἰδίας διὰ τὰς σημαντικὰς τῆς ιδέας καὶ ὠφελείας.

Εἰσαγωγή ἐκ τῆς γενικῆς παιδαγωγικῆς.

§. 1. Ἀντικείμενον τῆς Παιδαγωγικῆς καὶ διδακτικῆς εἶναι ὁ φυσικὸς ἄνθρωπος, μὲ ὅλας τοὺς τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς δυνάμεις, ὁποῖας δὲν γνωρίζομεν νὰ ἔχῃ οὐδὲν τῶν εἰς ἡμᾶς γνωστῶν ὄντων. Καὶ ἡ μὲν παιδαγωγικὴ διαιρεῖται εἰς τὴν σωματικὴν ἀνατροφήν, ἀγωγήν, καὶ παιδαγωγίαν, καὶ εἰς τὴν ψυχικὴν· ἡ δὲ διδακτικὴ εἰς τὴν οἰκιακὴν, ἢ ἰδιαιτέραν διδασκαλίαν, καὶ εἰς δημοσίαν ἀμφοτέραι δὲ πραγματεύονται θεωρητικῶς τοὺς κανόνας, τὰ ἀξιώματα καὶ τὰ παραγγέλματα, μὲ τὰ ὅποια θέλουσιν ὑδηγηθῆ· Πρῶτον μὲν οἱ γονεῖς, οἱ ἔχοντες τὴν ἰκανότητα μὲ τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν νὰ τὰ πραγματοποιήσωσι· δεῦτερον δὲ οἱ κυρίως παιδαγωγοί, οἵτινες ἔχουσιν ὡς κύριον σκοπούμενον διὰ τῆς ὄσον ἐνεργῆν ἐντελοῦς ἀνατροφῆς, ἀγωγῆς, καὶ παιδαγωγίας

νά καταστήσῃσι καὶ τὴν διδασκαλίαν ὠφέλιμον· τρίτον δὲ οἱ διδάσκαλοι, τόσον οἱ δημόσιοι, ὅσον καὶ οἱ ἰδιαιτέροι, οἱ σκοπεύοντες κυρίως διὰ τῆς ὅσον ἔνεστιν ἐντελοῦς διδασκαλίας νά ἀποκαταστήσῃσι τὴν παιδαγωγίαν ὠφέλιμον ὡς τὸν τρέφοντα· Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τοὺς παλαιούς πᾶσα ἀγωγή εἶναι καὶ διδακτικὴ, καὶ πᾶσα διδακτικὴ εἶναι καὶ παιδαγωγικὴ, διὰ ταῦτα, ὅστις εἰπῆ, ὅτι ἀνατρέφει καὶ δὲν διδάσκει, ἀπατάται· καὶ ὅστις διδάσκει καὶ δὲν ἀνατρέφει, περιπλανᾶται. φθάνει μόνον νά διακρίνῃ ὁποῖον ἀνατρέφει,

• Πότε, Πῶς, Ποῦ, καὶ διὰ τίνα σκοπὸν τὸν ἀνατρέφει· καὶ ὁποῖον τινὰ διδάσκει, Πότε, Πῶς, Ποῦ, καὶ διὰ τίνα σκοπὸν τὸν διδάσκει.

§. 2. Ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀναπορεύκτως πρέπει νά ἀνατραφῆ καὶ νά διδαχθῆ. διότι ἅμα γεννηθῆ, ἀνάγκη πᾶσα νά τραφῆ καὶ νά ἀνατραφῆ μὲ ξένην βοήθειαν, καὶ ἔπειτα νά διδαχθῆ μὲ τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὴν ἡλικίαν του διδασκαλίαν, τὴν ὁποίαν θέλει τελειοποιῆ διὰ τῆς ἀρχετύπου τελειοποιητικῆς του δυνάμεως.

§. 3. Τὸ μὲν ἀνατρέφω καὶ ἀνατροφή, ἐπειδὴ εἰς τὴν γλώσσαν ἡμῶν ἐκλαμβάνονται γενικῶς διὰ ὅλας τὰς ἡλικίας τοῦ ἀνθρώπου, μεταχειρίζομεθα καὶ ἡμεῖς τὰς λέξεις ὡς καταλληλοτέρας εἰς τὴν αὐτὴν σημασίαν· ἀλλὰ κυρίως, ἐπειδὴ αἱ ἡλικίαι τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου διακρίνονται ὡς τὴν ἐμβρυακὴν, ἢτοι ἀφ' ἧς συγμῆς συλληθῆ τὸ ἔμβρυον, εἰς τὴν βρεφικὴν, ἢ φ' ἧς συγμῆς γεννηθῆ τὸ βρέφος, εἰς τὴν νηπιακὴν, ἀφ' ἧς συγμῆς ἀρχίσῃ νά προφῆρῃ λέξεις ἐνηρωμένους καὶ διακεκριμένους, ὡς μαμᾶ, νινιά, βυζι κ. τ. λ. μέχρι

τῶν 6-7 ἐτῶν ἢ καὶ πρότερον, ἀφ' οὗτου ἀρχίσῃ νά διακρίνη ἀκριβῶς τὰ πρόσωπα, καὶ νά ἀποκρίνεται σαφῶς εἰς τὰς ἀναλόγους μὲ τὴν ἡλικίαν του ἐρωτήσεις, καὶ τότε ἀρχεται ἡ παιδικὴ ἔως εἰς τὰ 14 ἔτη· δύο δὲ ἢ καὶ τρία ἔτη πρότερον κατὰ τοὺς παλαιούς ὠνομάζετο καὶ πρόσητος· ἀπὸ δὲ τὰ 14 - 16- ἡλικία ἀπὸ δὲ τὰ 16 - 18 - 20 νεανική, ἢ κατὰ τὸν Ξενοφῶντα ἐφηβική ἀπὸ 16 - 17 - 27· ἔπειτα ἡ ἀνδρική ἔως τῶν 50 ἐτῶν, καὶ ἔπειτα ἡ γερωντική. διὰ ταῦτα ἐνταῦθα προσδιορίζεται ἀκριβέστερον πῶς διὰ μὲν τὴν ἐμβρυακὴν καὶ βρεφικὴν ἡλικίαν, ἡ ἀνατροφή· διὰ δὲ τὴν νηπιακὴν ἢ ἀγωγή, διὰ δὲ τὴν παιδικὴν ἢ παιδαγωγία. Τόσον λοιπὸν ἡ ἰδιαιτέρα ἀνατροφή καὶ διδασκαλία, ὅσον καὶ ἡ γενικὴ, ἐν ᾧ εἶναι συνδεδεμέναι καὶ ἀχώριστοι δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὰς πρώτας 4-5 ἡλικίας, ἀλλὰ προχωροῦσι καὶ εἰς τὴν προεβηκικὴν, τὴν ὁποίαν ὠρελεῖ τὰ μέγιστα, ὅταν ὁ προεβηκῶς ἴναι ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων ἐντελῶς ἀναθραμμένος, ἢ διδασκαλία τῶν γυμνασίων, τῶν πανεπιστημίων καὶ ἡ εὐαγγελικὴ ἠθικὴ διδασκομένη καὶ κηρυττομένη ἐπ' ἀμβωνος, ἔτι δὲ καὶ ἡ ἠθικὴ ἢ διδασκομένη ἐν τοῖς θεάτροις· ἀλλ' εἰς ὅλας ταῦτα τὰς ἡλικίας ἐπικρατεῖ ἡ Πανδοικὴ θεοὶα Προνόια, ἣτις μᾶς ἀνατρέφει, μᾶς διδάσκει καὶ μᾶς ὀδηγεῖ κατὰ τὰς ἀπείρους βουλάς της εἰς τὸ σκοπούμενον· καὶ διὰ ταῦτα λέγομεν, ὅτι ἀνατρέφόμεθα παρὰ Θεοῦ, ἢ εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Θεοῦ Προνόιας· καὶ δυνάμεθα νά τὸ εἴπωμεν μετὰ θετικότητος, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἡμῶν ἔθνος, ἀποῦ ἐξαιρηθῶσιν ὀλίγοι τινες κατὰ καιροὺς παρεκτραπέντες, ὅλον καθ' ὅλας του τὰς τάξεις, ἀνατρέφεται καὶ ἀνατρέφεται

ως πιστότατον εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν Σχολαίαν καὶ εἰς τὰ πάτρια τοῦ ἤθους καὶ ἔθους ὑπὸ τὸ σχολεῖον τῆς Σείας Προνοίας, ἥτις τὸ ἐδίδασκε καὶ τὸ διδάττει νὰ ζητῆ τὸ βέλτιον.

§. 4. Ὅτι ἡ ἀνατροπὴ καὶ διδασκαλία ἀφορᾷσι τόσον τὰς ψυχικὰς, ὅσον καὶ τὰς σωματικὰς δυνάμεις τοῦ ἀνατροφόμενου, ὀδηγούμεναι ὅχι ἀπὸ αὐτίματον καὶ ἄβουλον σκοπὸν, ἀλλ' ἀπὸ προμελετημένην ἐπιχείρησιν. καὶ ἡ μὲν ἀνατροπὴ ὁμοῦ μὲ τὴν ἀγωγὴν καὶ Παιδαγωγίαν σκοπεῖται πρὸς τοὺς ἄλλοις νὰ διαφυλάττῃ καὶ νὰ βελτιώσῃ ἀναπτύσσουσα τὰ ὑπάρχοντα φυσικὰ προτερήματα· ἡ δὲ διδασκαλία προσπαθεῖ νὰ προσπορίσῃ εἰς τὸν μαθητὴν ἐπεισάκτους ιδέας καὶ γνώσεις διὰ τῶν δοκιμῶν κανόνων καὶ μεθόδων.

§. 5. Ὅτι τὰ γενικὰ ἀξιώματα τῆς παιδαγωγικῆς καὶ διδακτικῆς προσπορίζονται ἀπὸ τὴν πείραν, ἥτις εἶναι ἡ μόνη διδάσκαλος· ἡ διδάξασα τοὺς τε παλαιούς καὶ νεωτέρους διὰ νὰ συγγράψωσι συστηματικῶς περὶ τῶν ἰδίων.

§ 6. Τὸ πρῶτον βιβλίον ἀπ' ὅσα ἐγνωρίσαμεν, τὸ ὁποῖον περιέχει σύντομον τινὰ θεωρίαν περὶ πρακτικῆς παιδαγωγίας καὶ διδακτικῆς, εἶναι τὸ τοῦ Ἰωσήπου τοῦ Μοισιόδακος· ἐκδοθὲν ἑνετίσσι 1779 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Πραγματεῖαι περὶ παιδῶν ἀγωγῆς, ἡ παιδαγωγία, συντεθεισά κ. τ. λ. Τὸ δεύτερον εἶναι ἡ τοῦ Καλλονᾶ παιδαγωγία, ἐκδοθεῖσα ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸ 1800 ἔτος, περιέχουσα πάλιν ὠφελίμους νοθεσίας τε καὶ οἷον δὴ κανόνας περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀνατρέφασθαι τὰ παιδιὰ· «Εἰς τὴν λέξιν ἀνατρέφασθαι ἡ παιδαγωγία ἐμπεριλαμβάνονται τόσον οἱ τῆς παιδαγωγικῆς, ὅσον καὶ οἱ τῆς διδακτικῆς κανόνες χωρὶς διακρίσιν.

Ἐπι διατριβαὶ περὶ παιδαγωγίας εὐρίσκονται εἰς τὰς διαφόρους περιόδους τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ.

Καὶ εἰς τὸ ἕκτον μέρος τῆς παρὰ τοῦ Γ. Λασάνη καὶ Γ. Γενναδίου ἐγκυκλοπαιδείας· περὶ τῆς Σοκρατικῆς μεθόδου· Ἡρὸς δὲ τούτοις καὶ ὁ Κ. Κούμας εἰς τὸν 4 τόμον τοῦ συντάγματος τῆς φιλοσοφίας του πραγματεύεται τὸ περὶ παιδαγωγικῆς καὶ μεθόδων τῆς διδακτικῆς, ὡς ἐπίμετρον.

Τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Ὀλυμπίου, περὶ σωματικῆς ἀνατροπῆς, συνίσχεται ὡς τὸ πληρέστερον ἀπὸ ὅσα ἔχομεν εἰς τὴν ὁμιλουμένην μας γλῶσσαν, ὡς πρὸς τὸ σκοπούμενόν του.
(ἀκολουθεῖ.)

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Κατάστασις τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως
εἰς τὰ τέλη τοῦ 1837.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ 1837 ὑπῆρχον ἐν ἐνεργείᾳ 151 σχολεῖα ἐξ ὧν 18 εἶναι τῶν κορασίων ἰδιαιτέρως· Διδάσκονται δὲ μαθήματα, ἀνάγνωσις, γραφή, Ἀριθμητικὴ, Ἱερὰ Ἱστορία καὶ Κατήχησις, Γραμμικὴ Ἰχνογραφία, Ἱστορίαι ἑλληνικῆ, Γραμμικὴ καὶ Γεωγραφία, εἰς τινὰ δὲ καὶ φωνητικὴ Μουσικὴ καὶ Γυμναστικὴ. Μέθοδος διδασκαλίας· εἶναι διὰ τὰ πρῶτα τρία μαθήματα κυρίως ἡ ἀλληλοδιδασκτικὴ· διὰ δὲ τὰ λοιπὰ ἡ συνδιδασκτικὴ εἰς τὰ τῶν κορασίων διδάσκονται καὶ χειροτεχνήματα διάφορα.

Ἐκ τῶν ἀνω εἰρημένων τακτικῶν σχολείων ἰδιοσυντήρητα εἶναι 21, δημοσυντήρητα 48 καὶ διατηρούμενα ὑπὸ τῆς

Κυβερνήσεως 82. ο δὲ ἀριθμὸς τῶν εἰς αὐτὰ φοιτῶντων μαθητῶν ἀνέβαιναν εἰς 14996 αὐξηθεὶς κατὰ 4206 ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὅσοι ἐφοίτων περὶ τὰ τέλη τοῦ 1836. παρεκτός δὲ τῶν τακτικῶν σχολείων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα σχολεῖα τῶν κοινῶν λεγομένων γραμμάτων. ὅπου διδάσκειται μόνη ἢ ἀνάγνωσις εἰς τινα δὲ καὶ Γραχὴ κατὰ τὴν ἀτομικὴν μέθοδον, καὶ εἰς αὐτὰ δὲ φοιτῶσιν ὑπὲρ τοῦ; 8500 μαθητῶν.

Ἄν κατὰ τὸ 1837 ἀνέβη ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητευομένων παιδῶν γράμματα εἰς 23,500, ἐλπίζομεν ὅτι κατὰ τὸ 1738 θέλει λάβει πολὺ πλειοτέραν αὐξήσιν ὁ ἀριθμὸς μάλιστα τῶν φοιτῶντων εἰς τὰ τακτικὰ δημοτικά σχολεῖα. Διότι, ἀφ' οὗ οἱ δῆμοι τοῦ κράτους ὅλου σχεδὸν ἔκτοτε ὠργανίσθησαν, δὲν εἶναι κάμμία ἀμφιβολία, ὅτι θέλουσιν φροντίσει ἕκαστος καὶ περὶ συστάσεως δημοτικοῦ σχολείου, εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκουσι τοὺς τρόπους οἱ μαθηταὶ νὰ μανθάνωσι καλῆτερα καὶ ταχύτερα πολλὰς καὶ χρήσιμους εἰς τὸν κοινωνικὸν οἶον γνώσεις τελειότερα ἐκπαιδευόμενοι.

Ἡ Κυβέρνησις διατηρεῖ ἐν διδασκαλεῖον, εἰς τὸ ὅποιον μορφίνονται διδάσκαλοι δημοτικοί, καὶ ὑποτρέφει μισθοδοτοῦσι τοὺς περισσοτέρους τῶν μαθητευομένων ἐξ αὐτοῦ κατ' ἔτος ἐμποροῦν νὰ ἐξέλθωσιν ἕως 40 διδάσκαλοι, οἱ ὅποιοι ἀμέτῳ διορίζονται εἰς διάφορα τοῦ κράτους δημοτικά σχολεῖα, ὅντες ὑπόχρεοι νὰ διδάξωσι τοῖς ἀρχαῖον τρία ἔτη.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ.

Εἰς τὴν διδασκαλικὴν θεωροῦνται οἱ τρόποι ἢ αἱ μέθοδοι τοῦ διδάσκειν, καὶ τὰ μέσα ἢ τὰ ὄργανα τὰ πρὸς τὸ καταλλήλως διδάσκειν.

Τὰ βιβλία εἶναι τὰ κυριώτερα πρὸς διδασκαλίαν μετὰ ὅταν μάλιστα ἦναι εὐμεθόδως καὶ καταλλήλως γεγραμμένα ὡς πρὸς τὰς δυνάμεις τοῦ μαθητοῦ. ταιῶτα δὲ εἶναι δύσκολα νὰ ἐπιτυχθῶσιν. Πολλὰ βιβλία ἔτυχον νὰ ἐκδοθῶσιν εἰς τὴν γλώσσαν μας ὑπὸ φιλελλήνων κυρίως πρὸς τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας μας, μετὰ ὅλα ταῦτα ἐξεροῦντο τὰ σχολεῖα μας τὰ ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα εἰς τοὺς μαθητευομένους, ἕως οὗ ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε πρόνοιαν νὰ θεραπεύσῃ καὶ ταύτην τὴν ἀνάγκην, διατάξασα νὰ ἐκδοθῇ ἡ ἀναγκαῖα σειρά μαθημάτων εἰς τὴν ἀνωτέραν καθὼς καὶ εἰς τὴν κατωτέραν ἐκπαίδευσιν τὴν στοιχειώδη. Τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων κατάλογον δέλομεν κοινοποιεῖται κατόπιν πρὸς γνῶσιν καὶ χρῆσιν τῶν δημοτικῶν μας σχολείων πρὸς τὸ παρὸν δὲ ἀναγγέλλομεν τὰ ἐξῆς, χρήσιμα ὄντα ἐπίσης εἰς τοὺς μαθητῶν.

Παιδαγωγικὴ βιβλιοθήκη ἐκδοθεῖσα φιλοτιμίᾳ δαπάνη τινῶν Ζακυνθίων, ἐν Ἀθήναις ἐκ τῆς τυπογρ. Ἰ. Φιλήμονος εἰς 4 τομῖδια.

Τὸ α'. εἶναι Ἀλφριθῆτάριον περιέχον γνώσεις τινὰς καὶ διαφόρους διχλόγους· τὰ δύο ἐπόμενα εἶναι ἀπάνθισμα ἐκ τῶν πινάκων τοῦ Κλεοβούλου καὶ ἐκ τῆς χρησιμομαθείας τοῦ Δαρβάρεως τὸ δὲ Δ'. τομῖδιον περιέχει τὴν σύνοψιν τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας καὶ Κατηχίσεως τῆς ἐκδοθείσης ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὸ 1782 ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Κοραΐ. Εἶναι ἀξιόπαινα.

οί φιλόκαλοι Ζακύνθιοι, οί εκδόσαντες μίαν σεβήν προ-
 παιδευτικῶν μαθημάτων συντεταγμένων ὑπὸ Ἑλλήνων
 πρὸς χρῆσιν τῶν ἀρχαρίων ἑλληνοπαίδων, διὰ τὴν τὰ
 ἀπαλλάξωσιν ἀπὸ ξένα γεννήματα ἀλλόγλωσσα καὶ ἀλ-
 λόθητικά. Ἐν μόνον ἦτο εὐκταίον εἰς ταύτην τὴν συλλογὴν
 τὴν ἐγένετο, τὴν τὴν διαταχθῆν ἢ ἄλλῃ κατ' ἄλλον τρόπον, ὡς
 ὁ μάλιστα συλλαβίζων μαθητὴς τὴν μὴν ἐμπλέκεται εἰς μα-
 κρά διηγήματα καὶ διαλόγους.

ΣΥΛΛΟΓΗ ἐκ τῆς Ὀκτωήχου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ
 Δαμασκηνοῦ καὶ

13050

ΣΥΛΛΟΓΗ ἐκ τῶν ψαλλομένων εἰς τὸν ἑσπερινὸν ὄρθρον
 καὶ εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν, ἐν Πειραιεὶ ἐκ τῆς τοῦ Ἡλίας
 Χριστοφίλου τυπογραφίας.

Ἐξεδόθησαν κατὰ προτροπὴν τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ τῶν
 δημοτικῶν σχολείων καὶ ἐντυπώθησαν εἰς τοὺς δημοδι-
 δασκάλους διὰ τὴν μεταχειρίζονται αὐτά.

Οἱ πλεον προχωρημένοι μαθηταὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν δις
 τῆς ἑβδομάδος ἀναγινώσκουσιν εἰς αὐτὰ τὰ βιβλία οἱ δὲ ἐπι-
 μελεῖς ἐξ αὐτῶν, οἱ εὐτακτοὶ καὶ εὐπειθέστεροι διορίζονται
 τὴν κενναρχῶσι τὰς ἐφορτὶς εἰς τὰς ἑκκλησίας.

ΚΑΤΟΠΤΡΟΝ ΔΙΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΟΥ Η. ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τὸ κάτοπτρον τοῦτο εἶναι ἐν μικρὸν κατάστιχον, τοῦ ὁποί-
 ου ἐκτίθησιν εἶναι διηρημένη εἰς τετράγωνα χρησιμεύ-
 οντα εἰς τὰς σημειώσεις περὶ τῆς διαγωγῆς ἐκάστου μαθη-
 τοῦ δι' ἓνα μῆνα. Ὁ διδάσκαλος σημειώνει εἰς τὰ ἀριστερὰ
 τὰς παρατηρήσεις του κατὰ Σάββατον, ἃν ἦναι ευχαριστη-

μένοι ἀπὸ τὴν εἰς τὸ σχολεῖον διαγωγὴν τοῦ μαθητοῦ καὶ
 ἐπιμέλειαν, εὐπέθειαν κ.τ.λ. (ἴδε κατωτέρω τὸ ὑπόδειγμα).
 οἱ δὲ γονεῖς σημειοῦσιν παρατηρήσεις τῶν
 εἰς τὰ δεξιὰ περὶ τῆς διαγωγῆς τῶν τέκνων τῶν εἰς τὴν
 αἰτίαν. Ἐκάστος μαθητὴς ἔχει τὸ ἴδιόν του κάτοπτρον καὶ
 εἶναι ὑπόχρεως τὴν τὴν παρουσιάζει εἰς τοὺς γονεῖς του κατ'
 ἑβδομάδα. Τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ γονεῖς,
 λαμβάνουσι λογαριασμὸν ἀμοιβαίως περὶ τῆς διαγωγῆς
 ἐκάστου καὶ συμπράττουσι συμφόνως εἰς τὴν καλὴν ἀνατρο-
 φὴν αὐτοῦ. Τὰ δὲ παιδία γνωρίζοντα ὅτι ἀμφοτέροι ἐπι-
 τηροῦντες λαμβάνουσι ἀμοιβαίως λογαριασμὸν ὅλων τῶν
 πράξεων τῶν, φιλοτιμοῦνται καὶ προτρέχουσι εἰς τὴν διαγω-
 γὴν τῶν διὰ τὴν μὴ σημειωθῶσιν ὡς κακοὶ εἰς τὸ κάτοπτρόν
 τῶν. Ὁ διευθυντὴς τῶν δημοτικῶν σχολείων διέταξε πρὸ
 ἐνδὸς περίπου ἔτους τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ κατόπτρου τούτου,
 καὶ εἶδομεν πολλοὺς μαθητὰς ν' ἀλλάξωσι διαγωγὴν καὶ
 τὴν σωφρονισθῶσι μὲ μόνον αὐτὸ τὸ μέσον, ἐν ᾧ ἐφαίνοντο
 ἀδιόρθωτοι καὶ ἀναισθητοῦντες εἰς πᾶσαν ποινὴν. Συσί-
 νομεν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ εἰς ὅλους τοὺς διδασκάλους, καὶ
 προτρέπομεν ὅλους τοὺς γονεῖς ν' ἀπαιτῶσι καὶ τὴν θεωρῶ-
 σιν τακτικῶς αὐτὸ, καὶ τὴν σημειοῦσιν τὰς παρατηρήσεις
 τῶν πρὸς ὄφελος αὐτῶν τῶν ἰδίων τῶν τέκνων.

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ. Ἰανουάριος		
Κάτοπτρον διαγωγῆς τοῦ Δημητρίου Ἰωάννου τοῦ 1839		
Ἡμερῆμην	Σημείωσ. τοῦ Διδασκ.	Σημείωσ. τῶν γονέων
ἀπὸ τῆς 4 μέχρι τῆς 15 Ἰαν.	Εἶμαι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειάν του εἰς τὰ μαθήματα. ἐβραβεύθη.	Δὲν ἐπέρασεν πολὺ εὐτακτα. Ἐμελέτα.

Περὶ ἰδιαιτέρων καθηκόντων τοῦ διδασκάλου ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὁποίων κρέμαται ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἐπαγγέλματός του.

Εἰς τὰ περὶ διδακτικῆς καὶ περὶ μεθόδων διαλαμβάνοντα βιβλία διαγράφονται τὰ χρέη τοῦ δημοδιδασκάλου λεπτομερῶς, ὅσα ἀποβλέπουσι τὴν ἀνατροπὴν καὶ διδασκαλίαν τῶν μαθητῶν καὶ τὸν διοργανισμὸν τῶν σχολείων· περὶ αὐτῶν θέλει γενῆ λόγος εἰς ὅσα θέλουσιν ἐκτεθῆ περὶ παιδαγωγικῆς· εἰς τὸ ἀνά χειρὸς περιοδικὸν πόνημα· κατὰ τὸ παρὸν δὲ συζητούμεθα ἀναγκαῖον νὰ ἐκθέσωμεν εἰς ἰδιαιτέρον κεφάλαιον τινὰ ἐκ τῶν καθηκόντων, ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ὁποίων κρέμαται ἐξειδικιασμένως ἡ ἐπιτυχία τοῦ δημοδιδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος. Αὐτὰ ἀποβλέπουσι κυρίως τὴν ἠθικὴν ἐπιβροχὴν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχη ὁ διδάσκαλος ἐπὶ τῶν μαθητῶν του· τὰς σχέσεις του πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν καὶ τὰς πρὸς τὰς προΐσταμένους αὐτοῦ ἀρχάς, ἢ καὶ τὰς πρὸς τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν καὶ τέλος· τὰ πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ βελτίωσιν. ἐπομένως δυναμέθα νὰ περιλάβωμεν αὐτὰ εἰς τὰ ἐξῆς κεφάλαια α'. Καθήκοντα τοῦ διδασκάλου πηγάζοντα ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ν' ἀποκτήσῃ, ὅταν τὸ δυνατόν μεγίστην ἠθικὴν ἐπιβροχὴν ἐπὶ τῶν μαθητῶν του. β'. Καθήκοντα τοῦ διδασκάλου πρὸς τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν του. γ'. Καθήκοντα τοῦ διδασκάλου πρὸς τὰς προΐσταμένους αὐτοῦ ἀρχάς. δ'. Καθήκοντα αὐτοῦ ὄντος καὶ γραμματικῶς δημορχικοῦ. ε'. Καθήκοντα τοῦ διδασκάλου πρὸς τὴν ἰδίαν ἐκ τοῦ παιδείαν.

Καθήκοντα τοῦ διδασκάλου πηγάζοντα ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ν' ἀποκτήσῃ, ὅσον δυνατόν, μεγίστην ἐπιβροχὴν ἐπὶ τῶν μαθητῶν του. Πρὸς τοῦτο ὁ διδάσκαλος χρεώσεται πρὸ πάντων καὶ εἰς πάντα νὰ ἔχη πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ νὰ φυλάττῃ ἀκριβέστατα τὸ ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν. Οἱ λόγοι εἶναι διὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν κατ' ἐξοχὴν πτερόεντες. Δὲν ἀκούει τὸ παιδίον τί τοῦ λέγεις, ἀλλὰ βλέπει τὸ τί πράττεις· τὰ βλεπόμενα παραδείγματα κάμνουν ἐντύπωσιν καὶ αὐτὰ λαμβάνονται ὡς κανὼν διαγωγῆς ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Παραγγέλεις εἰς τὸν μαθητὴν νὰ φυλάττῃ τὴν καθαρότητα καὶ εὐταξίαν. Ποτὲ δὲν θέλει ἐνθυμηθῆ νὰ τὴν φυλάξῃ, ἂν δὲν βλῆτῃ τὸν διδάσκαλον καθαρῶς καὶ εὐσχήμως ἐνδεδυμένον, καὶ φυλάττοντα μετὰ μεγίστης αὐστηρότητος τὴν καθαρότητα καὶ τὴν καλὴν εὐταξίαν εἰς πάντα.

Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ὁ δημοδιδάσκαλος, διδάσκων μὲ τοὺς λόγους καὶ δίδων τὸ παράδειγμα μὲ τὰς πράξεις του χρεώσεται νὰ ἔχη πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ νὰ φυλάττῃ τὰ ἐξῆς.

α) Νὰ συναισθάνηται τὴν ἀξίαν τοῦ ἐπαγγέλματός του, καὶ τὴν ὁποίαν φέρει ὠφέλιαν, καὶ νὰ ἦναι ζηλωτὴς αὐτοῦ πράττων ἀνεκδότως ὅλα τὰ εἰς ἀπόκτησιν αὐτῆς τῆς ὠφελείας συντείνοντα.

β) Νὰ ἦναι ἀδιδάκτως πεπεισμένος εἰς τὰ τῆς θρησκείας του δόγματα καὶ εἰς τὰ ἀξιώματα τῆς ἠθικῆς, ἄλλως θέλει εἶθαι χαλκὸς ἡχῶν καὶ κύμβαλον ἀλλοπαζόν· ποτὲ δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ πείσῃ τοὺς μαθητὰς του, διδάσκων αὐτοὺς ταῦτα μὲ μόνους λόγους ζήρους.

γ) Νὰ προσέχη νὰ μὴ λαθάνεται ποτὲ εἰς ὅσα λέγη νὰ μὴ

υπόσχεται εἰς τοὺς μαθητὰς εἰμὴ τὰ πρόποντα, καὶ νὰ ἐκτε-
λῇ ἱερῶς τὰ πρὸς αὐτοὺς ὑποσχεθέντα.

δ) Διδάσκων ἢ συνομιλῶν μὲ τοὺς μαθητὰς νὰ μὴ μετα-
χειρίζεται λέξεις ἢ φράσεις πεπατημένας ἢ ἀσχήμους, ἢ ἀ-
σειότητας, αἱ ὅποια κινοῦν εἰς ἀμετρον γέλωτα τὰ παιδιά.

ε) Νὰ ᾔναι εὐσχήμων καὶ κόσμιος εἰς τὴν ἐνδυμασίαν
του, κώσῃρος εἰς τὴν διακτέρησιν τῆς τάξεως καὶ εὐταξίας,
ἐμβριθὴς καὶ σοβαρὸς, ἀλλὰ ἡμερὸς ἐν ταῦτῳ καὶ εὐπροσή-
γορος εἰς τὴν συμπεριφορὰν του καλοκάγαθος, φιλόανθρωπος,
δίκαιος, ἀμερόληπτος, ἐπιμελούμενος ἐπίσης τὴν πρόδον
ὄλων τῶν μαθητῶν του.

ς) Οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις του μέσα εἰς τὸ σχολεῖον πρέ-
πει νὰ ᾔναι σύμφωνοι μὲ τὰς παιδαγωγικὰς διατάξεις· ὅ,τι δε-
σπίσῃ ὡς διάταξιν εἰς τὸ σχολεῖον, πρέπει αὐτὸς πρῶτος ἀ-
παραβάτως νὰ τὸ φυλάττῃ.

ζ) Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τῷ σχολείῳ καθηκόντων
του νὰ ᾔναι ἀκριβέστατος. Εἰς τὰς ὠρισμένας ὥρας ν' ἀρχίζῃ
τὰς παραδόσεις καὶ νὰ μὴ παρκαμῆλῃ ποτὲ κάμμιαν ἀπὸ
τὰς καθημερινὰς ἐργασίας, μηδὲ νὰ τὰς ἀναβάλλῃ εἰς τὴν
αὔριον.

η) Διδάσκων χρεωστῆ νὰ ᾔναι σαφὴς, σύντομος καὶ θελ-
κτικὸς, μεταχειριζόμενος ὅσα δύνανται νὰ διεγείρωσι τὴν
φιληκοίαν τῶν μαθητῶν. Οὗτος εἶναι ὁ μόνος τρόπος τοῦ
νὰ καταστήσῃ τις τὴν διδασκαλίαν ὠφέλιμον, καὶ νὰ δεσμεύ-
σῃ τὴν προτοχὴν τῶν παιδῶν.

θ) Οἱ φρόνιμοι μαθηταὶ οἱ χρησθήσεις, οἱ εὐτακτοὶ καὶ
ἐπιμελεῖς πρέπει ν' ἀνταμοίβονται μὲ βραβεύσεις καὶ μ'
ἐπικίνους ἀμερόληπτως γινόμενους. Αἱ βραβεύσεις πρέπει νὰ

ᾔναι αἰ ὡς σμέναι εἰς τὸν ὀδηγόν· καὶ αἱ ἐπαινοὶ δὲ μέτριοι
ἐπαξίως διδόμενοι καὶ καταλλήλως, ὥστε νὰ διεγείρωσιν
εἰς ἀμίλλαν, ὄχι εἰς φθόνον οὔτε εἰς ἀπελπισίαν τοὺς μὴ
ἐπαινεθέντας. Οἱ ἀτακτοὶ, οἱ ἀμελεῖς καὶ οἱ ἀπειθεῖς πρέ-
πει ἐπίσης νὰ ἐπιπλήττωνται καὶ νὰ παιδεύωνται, ἀλλὰ
καὶ νὰ προτρέπωνται καὶ νὰ συμβουλεύωνται πατρικῶς.
Ἡ προτροπὴ καὶ ἡ συμβουλὴ δεικνύει εὐνοίαν καὶ σorgeν
φροντίζουσαν περὶ τοῦ συμφέροντος τοῦ ἀμαρτήσαντος.
Οὗτος δὲ πειθόμενος διὰ τῶν συμβουλῶν γνωρίζει τὸ
σφάλμα του, μετανοεῖ, καὶ πεπεισμένος εἰς τὸ συμφέρον
του ἀγωνίζεται νὰ μὴ μετασφάλῃ. Αἱ δὲ σκληραὶ τι-
μοραὶ καὶ αἱ μὲ ὀργὴν ἐπιβλλόμεναι ποιναὶ, κκακπλήτ-
τουσαι δ' αὐτοῦ φόβου καὶ τρόμου, δὲν προξενοῦσιν οὔτε
πεποιθήσιν οὔτε μετάνοιαν, ἀλλὰ δειλίαν, χαμέρπειαν καὶ
ἀνδραπιδωδίαν ἢ πείσμα, πανουργίαν καὶ ἀναίσχυντίαν. Ὁ
οὕτω τιμωρούμενος θελεῖ πάλιν πράξῃ τὸ αὐτὸ ἀμαρτή-
μα μὲ περισσοτέραν προθυμίαν καὶ ἐπιμονὴν, ὅταν εὖρη τὴν
εὐκαιρίαν, καὶ πιστεύει ὅτι δὲν τὸ μανθάνει ὁ τιμωρὸς αὐτοῦ.

Διὰ τούτους τοὺς λόγους εἶναι ἀπηγορευμένοι εἰς τὰ
σχολεῖα αἱ σκληραὶ τιμοραὶ αἱ κακοδικαὶ τοῦ σώματος,
καθὼς καὶ αἱ ἐξουθενητικαὶ, αἱ ταπεινόνουσαι τὸν νοῦν
καὶ ἐξαχρειόνουσαι τὴν καρδίαν. Ὁ διδάσκαλος δὲν πρέπει
ποτὲ νὰ δέρῃ, οὔτε νὰ βλασφημῇ ἢ νὰ ὑβρίζῃ καὶ νὰ ἐπι-
πλήττῃ μὲ θυμὸν καὶ ὀργὴν· τὰ τοιαῦτα εἶναι ἐναντία
εἰς τὸ σκοπούμενον καὶ ἀξιοκατάριτα· διότι ἐμπνέουσιν
εἰς τὰ παιδιά μῖσος καὶ ἀποσρογὴν πρὸς τὸν διδάσκαλον
καὶ πρὸς τὴν μάθησιν, ἐξαχρειοῦσιν τὴν ψυχὴν των, κα-
κπλήττουσι τὸν νοῦν καὶ ἐξαχρειοῦσιν τὴν καρδίαν των.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ἁρίν τῶν δημοδιδασκάλων καὶ τῶν γονέων.

Περί τῆς ἀτμοσφαιρας.

Ἡ ἀτμοσφαῖρα συγκροτεῖται ὑπὸ τοῦ ἀθροίσματος ὅλων τῶν ρευστῶν τῶν περικυκλούντων τὴν σφαῖραν· αὐτὰ δὲ τὰ ρευστὰ ἢ ἀερόμορφα σῶματα δύναται τις νὰ διαίρησιν εἰς τρία. Πρῶτος εἶναι ὁ κυρίως λεγόμενος ἀήρ· ἔπειτα οἱ ατμοὶ καὶ τὰ ἀερόμορφα ρευστά. Ὅσα γίνονται εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν φαινόμενα ὀνομάζονται γενικῶς μετέωρα, διακρούμενα κοινῶς εἰς πυρώδη, ὑδατώδη καὶ εἰς φωτεινά· ἢ δὲ διαλαμβάνουσα περὶ αὐτῶν ἐπιτήμη λέγεται Μετεωρολογία.

ἈΗΡ. Ὁ ἀήρ ὁ συσῆκων τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἀτμοσφαιρας εἶναι σύνθετος κυρίως ἀπὸ τρεῖς ἄλλας ἀερομόρφους οὐσίας· ἀπὸ τὸν ὀξυγόνον, ὅστις εἶναι τὸ ἐπιτήθειον στοιχεῖον εἰς ἀναπνοὴν τῶν ζῴων σωμάτων· τὸ ὑδρογόνον, διφλογισδόν, καὶ τρίτον τὸ ἄζωτον. Κάνεν τῶν δύο τελευταίων δὲν εἶναι ἐπιτήθειον εἰς ἀναπνοὴν, ἀλλ' ἐνούμενα μετὰ τὸ πρῶτον συσῆκευσι μίγμα πνευσδόν καὶ καυσδόν.

Ὁ ἀήρ εἶναι ρευστὸν σῶμα, διαφανές, συνθλιπτόν, ελασικόν, καὶ βαρὺ· εἶναι δ' ἐλαφρότερον 770 φορές ἀπὸ τὸ νερόν. Τὸ βάρος μιᾶς στήλης ἀέρος, λαμβανομένης ἀπὸ τὴν ἀνωτάτην ἄκρην τῆς ἀτμοσφαιρας ἕως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ζυγίζει ὅσον στήλη νεροῦ ἰσοπαχῆς καὶ ὑψηλῆς 32 ποδ. ἢ ὅσον στήλη ὑδραργύρου ὑψηλῆς 28 δακτ. Τοῦτο ἐβεβαιώθησαν διὰ τοῦ λεγομένου βαρομέτρου, τοῦ ἐφευρεθέν-

τος ὑπὸ Τορρίκηλλίου Φλωρεντινοῦ, τοῦ μαθητοῦ τοῦ Γαλιλαίου. Εἶναι δὲ τὸ βαρόμετρον ὑέλινος σίφων ἐσχαρμένος ἢ καμπυλωμένος κατὰ τὸ κάτωθὲν του μέρος, τὸ ὁποῖον μένει ἀνοιχτὸν· γεμίζεται δὲ ἀπὸ ὑδραργύρου, ἔπειτα ἀναστρέφεται· ὁ ὑδραργυρος καταβαίνει μὲν, ἀλλὰ σταματᾷ μετέωρος εἰς ὕψος 28 δακτ. ἐπειδὴ τὸ βάρος τῆς ἀτμοσφαιρικῆς στήλης, ἐπενεργούσης εἰς τὸ ἀνοιχτὸν μέρος τοῦ σίφωνος μετὰ τὴν θλίψιν τῆς, ἀντιστηκάνει τὴν στήλην τοῦ ὑδραργύρου. Ὅταν δὲ ἀναβαίη τις ἐπὶ τινος ὄρους ἔχων βαρόμετρον, παρατηρεῖ ὅτι ὁ ὑδραργυρος καταπίπτει εἰς 27 δακτ. 26: 25 καὶ ἐξῆς, κατὰ τὸ ὕψος εἰς τὸ ὁποῖον ἀναβῆ· ἐπειδὴ τὸ μάκρος τῆς ἀερίου στήλης σμικρύνεται, καὶ ἐπομένως καὶ τὸ βάρος τῆς, ὅθεν καταπίπτει ὀλιγώτερον διὰ τοῦ στομίου τοῦ σίφωνος τὸν ὑδραργυρον. Ἐκ τῆς θεωρίας, τῆς κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην, δύναται τις διὰ τοῦ βαρομέτρου νὰ γνωρίσῃ καὶ τὸ ὕψος τῶν βουνῶν· ἀλλ' ἀπαιτοῦνται πολλοὶ ὑπολογισμοὶ, ἐπειδὴ ἡ τοῦ ἀέρος πυκνότης δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ καθ' ὅλα τὰ ὕψη.

(ἀκολουθεῖ).

ΙΟΥΛΙΑΝΟΝ ΚΑΙ ΓΡΗΓΟΡΙΑΝΟΝ ΕΤΟΣ.

Ἐπὶ Ἰουλίου Καίσαρος, τὸ 703 ἔτος ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης καὶ 46 π. χ. μετερρύθμηθη τὸ Ῥωμαϊκὸν ἡμερολόγιον ἀπὸ τὸν ἄστρονόμον Σωσιγένην τὸν Ἀλεξανδρέα, καὶ ὀνομάσθη Ἰουλιανόν. Ὁ Σωσιγένης ὑπέθεσεν ὅτι ὁ ἡλικκὸς ἐνιαυτὸς περιέχει 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας· καὶ ἐπειδὴ 6 ὥραι τετράκις λαμβανόμεναι ἀποτελοῦν 24 ὥρας, ἤγουν 24 ἡμερονύκτιον, ἐπροστέθη ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος μία

ἡμέρα εἰς τὸν Φεβρουάριον, ὅστις ἔχει τότε 29 ἡμέρας, καὶ τὸ ἔτος ἐκεῖνο λέγεται ἐμβόλιμον ἢ βίτεκτον (ἐκ τοῦ bis sextus δις ἕκτος), διότι ἡ προσθετομένη ἡμέρα ἐβάλλετο μετὰ τὴν 24 Φεβρουαρίου, ἥτις ἦτον ἡ ἕκτη καλεσδῶν Μαρτίου. Ὁ ἡλιακὸς ὅμως ἐνιαυτὸς δὲν περιέχει 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας, ἀλλὰ 365 ἡμέρας 5 ὥρας καὶ 49 λεπτά· ὥστε τὸ Ἰουλιανὸν ἔτος εἶναι μεγαλύτερον τοῦ δικαίου κατὰ 11 περίπου λεπτά. Ταῦτα δὲ τὰ 11 λεπτά τὰ προσθετόμενα ἕκαναν νὰ γίνεταί ἡ ἰσημερία τὴν 1. ἐκατονταετηρίδα (1581) δέκα ἡμέρας ἀρχήτεραν ἀντὶ δηλαδή νὰ γίνεταί τὴν 21 Μαρτίου, ἐτίετο τὴν 10 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Διὰ τοῦτο ἀπέκοψαν 10 ἡμέρας τὸ ἀκόλουθον ἔτος 1582, τὸ ὅποιον συνεπληρώθη μὲ 355 ἡμέρας ἀντὶ 365. Αἱ ἀπορριψθεῖσαι ἡμέραι ἦσαν ἡ 5 ἕως τὴν 14 Ὀκτωβρίου, διότι μετὰ τὴν 4 ἀμέσως ἐλογαρίασαν 15 Ὀκτωβρίου. Ἀλλὰ τὰ 11 περίπου λεπτά, τὰ ὅποια πλεονάζουν πάντοτε εἰς τὸ Ἰουλιανὸν ἔτος, μετὰ παρέλευσιν ἐνιαυτῶν, ἤθελον ἀποτελέσει πάλιν ὀλοκλήρους ἡμέρας· διὰ νὰ μὴ γίνῃ λοιπὸν τοῦτο, ἐδιωρίσθη ν' ἀπορρίπτονται τρεῖς ἡμέραι εἰς τὸ διάστημα 401 ἐτῶν ἀρχομένων ἀπὸ τὸ 1600 ἔτος. Οὕτω λοιπὸν ἡ διαφορά τῶν δύο ἡμερολογίων παλαιοῦ καὶ νέου, ἥτις εἰς τὰ 1600 ἦτο δέκα ἡμέραι, ἔγινεν 11 ἡμέραι τὸ 1700, ἐπειδὴ ἀπερρίφθη μία ἡμέρα· ἦγον τὸ 1700, τὸ ὅποιον κατὰ τὸ παλαιὸν ἔτος περιεῖχε 366 ἡμέρας κατὰ τὸ νέον 365. Τὸ αὐτὸ ἔγινε καὶ τὸ 1800 ἔτος· διὰ τοῦτο ἡ διαφορά τῶν δύο ἡμερολογίων εἶναι τὴν σήμερον (1839) ἡμέραι 12. Τὸ αὐτὸ θέλει γίνεαι καὶ εἰς

τὸ 1900, καὶ τότε ἡ διαφορά θέλει εἶσθαι 13 ἡμέραι· ἔχι ὅμως καὶ εἰς τὸ ἔτος 2000· διότι ἀπὸ τὰ 1600 ἕως τὰ 2000, εἶναι ἔτη 400· εἰς τὸ διάστημα τῶν ὁμοίων ἔπρεπεν' ἀπορριφθῶσιν αἱ 3 ἡμέραι· οὕτω καὶ ἀπὸ τὰ 2000 ἕως τὰ 2400 ἡ διαφορά θέλει εἶσθαι 16 ἡμέραι· ἀπὸ δὲ τὰ 2400 ἕως 2800 ἡ διαφορά θέλει εἶσθαι 19 ἡμέραι καὶ οὕτως ἐφεξῆς· θέλου εἶσθαι δηλαδή 3 αἰῶνες κατὰ συνήθειαν 355 ἡμερῶν· καὶ ὁ τέταρτος θέλει περιέχει 366 ἡμέρας· τὸ οὕτω διορθωθὲν Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον λέγεται Γρηγοριανόν, διότι διέταξε τὴν διόρθωσιν ταύτην Γρηγόριος ὁ Π'. Πάπας Ρώμης εἰς τὰ 1581. τὴ παρεδέχθησαν δὲ οἱ μὲν διαμαρτυρούμενοι εἰς τὸ 1700, οἱ δὲ Ἄγγλοι εἰς τὰ 1752.

(Ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ τῆς Σύρου).

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΑΙ

— Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομηταὶ τοῦ παρόντος περιοδικοῦ συγγράμματος Κ.Κ. Δημοδιδασκαλοὶ καὶ λοιποὶ ἄμα λάβωσι τὸ παρὸν ἅ καὶ β. φύλλον νὰ μᾶς ἐμβάσωσι τὴν συνδρομὴν τῶν διὰ τῶν κάτωθεν σημειωμένων ἐπισατῶν μας ἐπαρχιακῶν δημοδιδασκάλων.

Οἱ τῶν νήσων πρὸς τὸν ἐν Σύρα ἐπαρχ. δημοδιδ. Κ. Εμ. Μωμάκη. Οἱ τῆς Εὐθείας καὶ τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν παρακειμένων αὐτῶν Νήσων πρὸς τοὺς κ. κ. ἐπ. δημοδιδασκάλους Ν. Μαγγιν εἰς Χαλκίδα καὶ Φω. τιάδην εἰς Λιβαδίαν (ὅπου εὐκολύνεται ὁ καθείς.)

Οἱ τῆς Πελοποννήτου πρὸς τοὺς κ. κ. δημοδιδασκάλους Κ. Βασιλιάδην εἰς Τρίπολιν, καὶ Ν. Ψαράτην εἰς Ναύπλιον (ὅπου εὐκολύνεται)

Οἱ τῶν Δυτικῶν πλευρῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν ἐπ. δημοδιδ. Π. Πατρῶν κ. Μπογιατζόγλου,

Οί τῆς πρωτεύουσας καὶ τῶν παρεκκλιμένων αὐτῆς Νήτων καὶ λοιπῶν με-
ρῶν πρὸς ἐμὴ τὸν ἐπόστην εἰς Πειραιᾶ.

— Κατὰ συνέπειαν τῆς ἀπὸ 6 Δεκεμβρίου 1838 ἐγκυλίου καὶ τοῦ εἰς
αὐτὴν ἐπισυννημένου καταλόγου τῶν βιβλίων καὶ ἀναγκιῶν διὰ τὰ δημο-
τικὰ σχολεῖα, πολλοὶ τῶν κ. Δημοδιδασκάλων μᾶς ἐζήτησαν ἀπὸ αὐτῶν μὲλλον
εἶναι ἀπὸ μέρους μας εἶναι πᾶσα προθυμία νὰ τοὺς ὑπηρετήσωμεν, ἢ ἀπο-
βολὴ τῶν ὅμως πρὸς αὐτοὺς ἀπὸ μέρους μας εἶναι ἀδύνατος, διότι δὲν ἔχο-
μεν τὰ μέσα καὶ τὸ ταχυδρομεῖον δὲν δέχεται ἄνευ πληρωμῆς τῶν δικαιο-
μάτων του, τὰ ἐπιπλέον ἀναβαίνουν σχεδὸν ἴσα μὲ τὸ ἀντίτιμον τῶν εἰσλη-
σθέντων ἐντύπων. Ὅθεν οἱ ἐπιθυμοῦντες τὰ εἰς τὴν ῥηθείαν ἐγκύλιον ἀνα-
φερόμενα κ. Δημοδιδασκαλοὶ, ἢ πρέπει νὰ μᾶς διευθύνωσιν ἐπιτρόπους τῶν
πληρυνόμενοι παρ' αὐτῶν νὰ τοὺς παραδίδωμεν τὰ ὅσα μᾶς ζητῶσιν
ἐὰν θέλωσι νὰ τοὺς πέμπωμεν αὐτὰ διὰ τοῦ ταχυδρομείου, νὰ διατάττωσι
εἰς κτήν τῶν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἀνταποκριτῶν τῶν νὰ μᾶς πληρώσω-
σι τὸ ἀντίτιμον καὶ τὰ ταχυδρομικὰ δικαιώματα τῶν ὅσων ζητοῦσι νὰ
τὰ πέμπωμεν δι' αὐτῆς τῆς εὐκαιρίας. λέγωμεν τοῦτο ἐπειδὴ εἶναι ἀδύ-
νατον νὰ μᾶς ἐμβάσωσι διὰ τοῦ ταχυδρομείου χρήματα, διότι δὲν δέχεται.

— Παρακαλοῦνται πρὸς τούτοις ὅσοι τῶν Δημοδιδασκάλων ἔλαβον ἀμέ-
σως ἀπὸ ἡμᾶς ἢ διὰ τῶν ἀνταποκριτῶν μας κ. κ. Δημοδιδασκάλων Σύρας,
Ναυπλίου καὶ Π. Πατρῶν βιβλία κλ. νὰ ἐξοδεύσωσιν εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν
σχολείων τῶν νὰ ἐμβάσωσιν ὅσον τάχος τὸ ἀντίτιμον τῶν ὅσων ἐξώδευσαν πρὸς
τὸν ὑποφαινόμενον εἰς Πειραιᾶ ὅσοι παρ' ἐμοῦ ἔλαβον, καὶ πρὸς τοὺς ἀνω-
τέρω ἀνταποκριτὰς ὅσοι παρ' αὐτῶν ἔλαβον.

ΗΛΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ,

Ο ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΗΛΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΗΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Η ΑΓΛΩΗ ΤΥΧΗ
